

Η Καθαρά Δευτέρα είναι η πρώτη ημέρα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, της νηστείας του Πάσχα. Από τους λαογράφους θεωρείται ο επίλογος των βακχικών εορτών της Αποκριάς, οι οποίες ουσιαστικά αρχίζουν την Τσικνοπέμπτη και τελειώνουν την Καθαρά Δευτέρα.

Σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδος την Καθαρά Δευτέρα «καθαρίζουν» ό,τι απόμεινε από τα μη νηστίσιμα φαγητά της αποκριάς, Σε άλλα μέρη της Ελλάδας, όπως π.χ. στην Ήπειρο, οι νοικοκυρές καθαρίζουν τις κατσαρόλες και όλα τα χάλκινα σκεύη από τα λίπη της αποκριάς με ζεστό σταχτόνερο μέχρι ν' αστράψουν και βάφουν άσπρα τα πεζοδρόμια.

Το πιάτο της ημέρας περιλαμβάνει νηστίσιμα, ως αποτοξίνωση από το πλούσιο φαγοπότη της Αποκριάς. Χαλβάς, ταραμάς, ελιές, πίκλες, θαλασσινά, φασολάδα, βρίσκονται στην ημερήσια διατάξη. Τα νηστίσιμα συνοδεύονται από τη λαγάνα, ένα είδος άρτου χωρίς προζύμι, με ελλειπτικό σχήμα και πεπλατυσμένος για να ψήνεται εύκολα. Σχετικός και ο δημοτικός σατυρικός θρήνος:

Τ' ακούτε τι παράγγειλε η Καθαρή Δευτέρα;
Πεθαίν' ο Κρέος, πέθανε, ψυχομαχάει ο Τύρος
σηκώνει ο Πράσος την ουρά κι ο Κρέμμυδος τα γένεια
Μπαλώστε τα σακούλια σας, τροχίστε τα λεπίδια
και στον τρανό τον πλάτανο, να μάσουμε στεκούλια.

Ο εορτασμός της Καθαράς Δευτέρας στις εξοχές λέγεται Κούλουμα. Η ετυμολογία της λέξης έχει λατινική (κολούμνα=κολώνα ή κούμουλους=σωρός, κορυφή) ή αλβανική

προέλευση (κόλουμ=καθαρός). Στον Δήμο Αθηναίων τα Κούλουμα γιορτάζονται στον Λόφο του Φιλοππάπου, όπως και σε πολλούς Δήμους της χώρας, με προσφορά φασολάδας και νηστίσιμων στους δημότες.

Απαραίτητο συμπλήρωμα της Καθαρής Δευτέρας αποτελεί το πέταγμα του χαρταετού, με τα ποικίλα χρώματα και σχέδια, από μικρούς και μεγάλους, πιθανόν για να πετάξουν μακριά κάθε έγνοια του χειμώνα, μια και μπαίνει η άνοιξη και όλα, τουλάχιστον στη φύση, είναι πιο χαρούμενα λόγω της ανθοφορίας και της βελτίωσης του καιρού.

Η έντονη αθυροστομία και η καυστική σάτιρα είναι από τα χαρακτηριστικά της Καθαρής Δευτέρας σε πολλούς εορτασμούς της ανά την επικράτεια:

-

Ο **Αλευροπόλεμος** στο Γαλαξίδι, είναι ένα έθιμο που διατηρείται από το 1801. Εκείνα τα χρόνια, παρόλο που το Γαλαξίδι τελούσε υπό την τουρκική κατοχή, όλοι οι κάτοικοι περίμεναν τις Αποκριές για να διασκεδάσουν και να χορέψουν σε κύκλους. Ένας κύκλος για τις γυναίκες, ένας για τους άντρες. Φορούσαν μάσκες ή απλώς έβαφαν τα πρόσωπά τους με κάρβουνο. Στη συνέχεια προστέθηκε το αλεύρι, το λουλάκι, το βερνίκι των παπουτσιών και η ώχρα.

-

Βλάχικος Γάμος στη Θήβα. Είναι ένα έθιμο που φθάνει στις μέρες μας περίπου από το 1830, μετά την απελευθέρωση των ορεινών περιοχών. Οι Βλάχοι, δηλαδή οι τσοπάνηδες από τη Μακεδονία, την Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Ρούμελη, εγκατέλειψαν τότε την άγονη γη τους και βρήκαν γόνιμο έδαφος νοτιότερα. Το θέαμα είναι έξοχο, η γαμήλια πομπή πολύχρωμη, η μουσική που τη συνοδεύει (πίπιζες, νταούλια κ.ά.) εξαιρετικά ζωντανή.

-

Του Κουτρούλη ο Γάμος στη Μεθώνη Μεσσηνίας. Καρναβαλιστικός γάμος, που κρατάει από τον 14ο αιώνα. Στις μέρες μας, το ζευγάρι των νεονύμφων είναι δύο άντρες, που μαζί με τους συγγενείς πηγαίνουν στην πλατεία, όπου γίνεται ο γάμος με παπά και με κουμπάρο. Διαβάζεται το προικοσύμφωνο και ακολουθεί τρικούβερτο γλέντι.

-

Στη Μεσσήνη Μεσσηνίας γίνεται η αναπαράσταση της εκτέλεσης μιας γερόντισσας, της γριάς Συκούς, που κατά την παράδοση, κρεμάστηκε στη θέση **Κρεμάλα** της πόλης, με εντολή του Ιμπραήμ Πασά, επειδή είχε το θάρρος, εξηγώντας του ένα όνειρο που είχε δει, να του πει ότι η εκστρατεία του και ο ίδιος θα είχαν οικτρό τέλος από την αντίδραση και το σθένος των επαναστατημένων Ελλήνων. Μετά την αναπαράσταση, μπορεί κάθε επισκέπτης να "κρεμαστεί" από τους ψευτοδήμιους της κρεμάλας. Το απόγευμα της Καθαράς Δευτέρας γίνεται η παρέλαση με μαζορέτες, άρματα, μεταμφιεσμένους μικρούς και μεγάλους και χορευτικά συγκροτήματα.

-

Μπουρανί στον Τύρναβο. Μπουρανί είναι μια χορτόσουπα δίχως λάδι, γύρω από την προετοιμασία της οποίας στήνεται ολόκληρο το σκηνικό του παιχνιδιού με φαλλικά σύμβολα και τολμηρά πειράγματα από τους *μπουρανίδες*.

-

Στην Κάρπαθο λειτουργεί το **Λαϊκό Δικαστήριο Ανήθικων Πράξεων**. Κάποιοι κάνουν άσχημες χειρονομίες σε κάποιους άλλους και συλλαμβάνονται από τους Τζαφιέδες (χωροφύλακες) για να οδηγηθούν στο Δικαστήριο, που το αποτελούν οι σεβάσμιοι του νησιού. Τα αυτοσχέδια αστεία και τα γέλια ακολουθεί τρικούβεργο γλέντι.

-

Στις κοινότητες Ποταμιά, Καλόξιδο και Λιβάδια της Νάξου οι κάτοικοι ντύνονται **Κορδελάτοι** ή **Λεβέντες**

Οι Κορδελάτοι είναι φουστανελοφόροι και η δεύτερη ονομασία τους *Λεβέντες*

αποδίδεται στους πειρατές. Από κοντά τους ακολουθούν και οι ληστές, οι *Σπαραρατόροι*

, που αρπάζουν τις κοπέλες για να τις βάλουν με το ζόρι στο χορό και στο γλέντι, που

κρατάει ως το πρωί.

-

Στα χωριά Μέρωνα και Μελιδόνια του Ρεθύμνου αναβιώνουν έθιμα όπως το **κλέψιμο της νύφης**, ο **Καντή**, το **ς**, το **μουντζούρωμα**, τα οποία, σε συνδυασμό με το καλό κρασί και τους ήχους της λύρας, αποτελούν μια μοναδική εμπειρία.

-

Στη Σκύρο, σχεδόν όλοι οι κάτοικοι με παραδοσιακές ενδυμασίες κατεβαίνουν στην πλατεία του νησιού, όπου χορεύουν και τραγουδούν τοπικούς σκοπούς.

ΠΗΓΗ: <http://www.sansimera.gr>